

Győri Ítéltábla

Az ügy száma: Pf.III.20.103/2024/6.

A felperesek: **Felperes1 I.r.**

felperes címe1,

Felperes2 II.r.

felperes címe1

Felperes3 III.r.

felperes címe2

Felperes4 IV.r.

felperes címe3

Felperes5 V.r.,

felperes címe4

Felperes9né VI.r.,

felperes címe5

Felperes7 VII.r.,

felperes címe5

Felperes8 VIII.r.,

felperes címe5

Felperes9 IX.r.

felperes címe5

Felperes10 X.r.

felperes címe5

A felperesek képviselője: dr. Varga Endre Tibor ügyvéd

felperesi képviselő címe1,

valamint dr. Magyar Péter ügyvéd

felperesi képviselő címe2

Az alperes: **alperes neve1**

korábbi megnevezése: Alperes1

alperes címe1

Az alperes képviselője: Mayer M. Balázs Ügyvédi Iroda

ügyintéző: dr. Mayer M. Balázs ügyvéd

alperesi képviselő címe1

A per tárgya: sérelemdíj és kártérítés megfizetése

Az elsőfokú bíróság neve és fellebbezéssel támadott határozatának száma:

Veszprémi Törvényszék 5.P.20.132/2022/127/I.

A fellebbezést előterjesztő fél és a fellebbezés sorszáma:

Felperesek 128.

Í t é l e t

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének megfellebbezett rendelkezéseit részben, az alábbiak szerint változtatja meg:

Az alperes által a VI.r. felperes részére 15 napon belül fizetendő marasztalási összeget 4.651.996 (négymillió-hatszázötvenegyezer-kilencszázkilencvenhat) Ft-ra, és abból

- 4.500.000 (négymillió-ötszázezer) Ft után 2021. május 7. napjától,

- 151.996 (egyszázötvenezer-kilencszázkilencvenhat) Ft után 2021. május 22. napjától a kifizetés napjáig járó, az elsőfokú ítéletben megállapított mértékű késedelmi kamatára felemeli.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a III.r., IV.r., V.r., VII.r., VIII.r., IX.r. és X.r. felpereseknek sérelemdíj jogcímén személyenként 1.500.000 (egymillió-ötszázezer) Ft-ot és ennek 2021. május 7. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatát.

Mellőzi az I-X.r. felpereseket az alperes részére 15 napon belül egyetemlegesen 1.658.100 (egymillió-hatszázötvennyolcezer-egyszáz) Ft elsőfokú perköltség megfizetésére kötelező rendelkezést.

Az alperes által a Veszprémi Törvényszék Gazdasági Hivatala felhívására fizetendő elsőfokú perköltség összegét 470.890 (négy százhetvenezer-nyolcszázkilencven) Ft-ra felemeli, míg az Állam által viselendő elsőfokú perköltség összegét 470.890 (négy százhetvenezer-nyolcszázkilencven) Ft-ra leszállítja.

Az alperes által a Nemzeti Adó- és Vámhivatal számlájára fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét 750.000 (hétszázötvenezer) Ft-ra felemeli, az Állam általa viselendő feljegyzett elsőfokú eljárási illeték összegét 750.000 (hétszázötvenezer) Ft-ra leszállítja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az államnak 1.206.320 (egymillió-kétszázhaty-ezer-háromszázhusz) Ft feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket azzal, hogy az ezt meghaladóan feljegyzett 1.206.320 (egymillió-kétszázhaty-ezer-háromszázhusz) Ft fellebbezési eljárási illetéket az Állam viseli.

Tájékoztatja az ítéltábla a feleket, hogy az Állam javára fizetendő eljárási illetéket a fizetésre kötelezett fél az adó- és vámhatóság 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevé-teli számlájára a jelen ítélet jogerőre emelkedésétől számított 60 napon belül köteles megfizetni.

Az illeték megfizetése során az illetékfizetési kötelezettséget tartalmazó jogerős bírósági határozatot hozó bíróság megnevezését, a bírósági ügyszámot, valamint a fizetésre kötelezett

adóazonosító számát – természetes személy esetén adóazonosító jelét - közleményként fel kell tüntetni.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás

[1] 2021. május 6-án az rendszám1 forgalmi rendszámú AUDI 4B típusú gépkocsit vezető név2, és a mellette ülő név1 közúti balesetet szenvedtek, amelynek következtében a helyszínen életüket veszítették.

[2] Az I.r. felperes néhai név1 édesanyja, a VI.r. felperes néhai név2 édesanyja, a II.r. felperes az elhunytak közös gyermeke. A III-IV.r. felperesek néhai név1 testvérei, az V.r. felperes néhai név1 féltestvére. A VII-VIII.r. felperesek néhai név2 testvérei, a IX-X.r. felperesek néhai név2 féltestvérei.

[3] A Megyei Kormányhivatal helység2i Járási Hivatala a 2009. június 4-én született, a baleset időpontjában 11 éves II.r. felperes részére családba fogadó gyámul az I.r. felperest rendelte ki, és megállapította, hogy az I.r. felperes a gyermek törvényes képviselője és vagyonának kezelője.

[4] Az alperes a 2021. május 6-i közúti balesetben érintett járműszerelvény felelősségbiztosítója.

[5] A balesettel érintett rendszám1 forgalmi rendszámú, AUDI 4B típusú gépkocsit a 2021. április 4-én kelt adásvételi szerződés értelmében néhai név1 vásárolta meg a perben nem álló harmadik személytől, és a gépkocsit 2021. április 4-én birtokba is vette, azonban a tulajdonos és üzembentartó személyében bekövetkezett változást a gépjármű nyilvántartásban nem vezették át.

[6] Néhai név1 örökhagyó, mint átírást elmulasztó tulajdonos, vélelmezett tulajdonosként (vevő) szerepelt a név3 közjegyző által meghozott ügyszám3 számú jogerős hagyatékátadó végzésben.

[7] Az alperes által biztosított, rendszám2-ú vontatóból és rendszám3 frszú pótkocsiból álló gépjárműszerelvény vezetőjét a Sárvári Járásbíróság a 2023. február 21-én meghozott 7B.145/2021/39. számú ítéletében bűnösnek mondta ki 1 rb. közúti baleset okozásának vétségében, ezért 2 év szabadságvesztésre és 5 év járművezetéstől eltiltásra ítélte. A kiszabott szabadságvesztés büntetés végrehajtását 5 évi próbaidőre felfüggesztette.

[8] Az elsőfokú bíróság ítéletét a Szombathelyi Törvényszék, mint másodfokú bíróság 2023. szeptember 12-én meghozott, 6.Bf.61/2023/10. számú ítéletével akként

változtatta meg, hogy a közúti járművezetéstől eltiltás időtartamát 8 évre súlyosbította, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[9] A jogerős ítéletben megállapítottak szerint az alperes biztosítottja 2021. május 6-án 14 óra 45 perc körüli időben egy nyerges vontatóból és fél pótkocsiból álló járműszerelvényével úgy kezdte meg az előtte haladó autóbusz előzését, hogy az előzéshez igénybe vett, bal oldali forgalmi sáv nem volt olyan távolságban szabad, hogy - figyelemmel az előzni kívánó és megelőzendő jármű sebessége közötti különbségre - az előzést a szembe jövő forgalom zavarása nélkül be tudta volna fejezni.

[10] A nyerges vontató vezetője az előzés szabálytalan megkezdése miatt a vele szemben közlekedő AUDI személygépkocsit csak akkor észlelte, amikor a járműszerelvénye már az előzendő autóbusz mellett haladt. Az ütközés elkerülése érdekében a járműszerelvényt 62-64 km/óra sebességre lassította, majd vészfékezett, azonban így sem tudott visszatérni az előzött autóbusz mögé.

[11] Ahhoz, hogy az alperes biztosítottja az előzést a szembe közlekedő AUDI gépjármű zavarása nélkül be tudja fejezni - a járműszerelvény és az autóbusz sebessége közötti különbségre figyelemmel - 442 méter hosszú útszakaszra lett volna szükség a ténylegesen rendelkezésre álló 376 méter helyett.

[12] Az előzési folyamat néhai név2 általi észlelhetősége pontjától számítva az ütközés 5 másodperc múlva következett be. Néhai név2 azonban fékezés nélkül az ütközés előtt 2 másodperccel hirtelen balra kormányzott, és az ott haladó, szembejövő autóbusz elejének ütközött. Néhai név2 terhére 2,5 másodperc észlelési- cselekvési késedelem állapítható meg.

[13] Amennyiben néhai név2 az észlelést követően késedelem nélkül fékezni kezd, úgy a személygépkocsija - lassító fékezéssel az ütközési pont előtt 18-23,6 méterre, intenzív fékezéssel 36,7-41,2 méterre, vészfékezés esetén 50,8-54,4 méterre - megállítható lett volna. Amennyiben késedelem nélkül a baleset elhárítása érdekében jobbra kormányoz és fékez, úgy az útpadka teljes igénybevételével a személygépkocsija ütközés nélkül elhaladhatott volna a szembejövő járműszerelvény mellett.

[14] Néhai név2 a baleset bekövetkeztekor érvényes vezetői engedéllyel nem rendelkezett, járművezetéstől eltiltás hatálya alatt állt.

[15] A jogerős büntető ítélet szerint néhai név2 azzal, hogy a baleset elhárítása érdekében késedelmesen cselekedett – megszegve ezzel a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975.(II.5.) KPM-BM együttes rendelet (továbbiakban KRESZ) 3. § (1) bekezdés c) pontjában írtakat -, továbbá azzal, hogy a KRESZ 4. § (1) bekezdés b) pontjába ütközően vezetői engedély nélkül vezette a járművét közrehatott a baleset bekövetkezésében.

[16] A jogerős büntető ítélet azt is megállapította, hogy mind a járműszerelvény, mind pedig az autóbusz vezetője megszegte a KRESZ 26. § (1) bekezdés b) pontjában,

valamint a) pontjának a/1 pontjában írtakat, mert az általuk vezetett gépjárművekkel lakott területen kívül 70 km/órát meghaladó sebességgel közlekedtek.

[17] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy néhai név¹ a balesetkor a biztonsági övet használta, néhai név² holttestén azonban a mellkas és a has bőrén jellegzetes biztonsági övtől származó sérülések nem voltak azonosíthatók. Az ő esetében a biztonsági öv használatának ténye, vagy annak hiánya a peradatok alapján nem volt megállapítható.

[18] Az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy a halottvirrasztás, a temetés, a halotti tor megtartása, valamint a síremlék kialakítása a roma hagyományok szerint történt.

[19] A roma kultúrközösségben a temetkezési szokások, szertartások nagy jelentőséggel bírnak; az illő eltemettetés és a kegyeletüket lerovó vendégek eseményhez méltó, és bőséges ellátása az elhunytak hozzátartozóival szemben támasztott olyan elvárás, amelynek költségeit a hozzátartozóknak minden esetben - akár kölcsön útján is - biztosítani kell.

[20] Az elhunytak hozzátartozói 2021. május 6. napjának estéjétől kezdődően a temetés időpontjáig halottvirrasztásba kezdtek. Az ott megjelent rokonok, barátok létszáma, és a megvendéglésük költsége nem állapítható meg.

[21] A temetésre 2021. május 22. napján került sor, a kegyeletüket lerovók létszáma nem állapítható meg, de a 60 főt meghaladta. A néhaiak részére kialakított sírhely alatt - a roma hagyományok szerint - a hozzátartozók kriptát építettek.

[22] A perben beszerzett igazságügyi pszichológus szakértői vélemény alapján az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a gyermeke, néhai név¹ elvesztése miatt az I. r. felperesnél depresszív tünetek (fokozott szorongás, támasz, függőségi törekvés, szenzitív élményszínezet, gátoltság, anya szerepében fel nem dolgozott veszteségélmény) mutatkoznak. Nála a pszichés erőfeszítés, az együttműködés érdemi feladása, illetve a jövőkép elvesztése diagnosztizálható.

[23] A II. r. felperes (néhaiak gyermeke) esetében megállapítható, hogy az elhunyt szülők a II.r. felperes 4-5 éves koráig laktak együtt, majd kapcsolatukat felszámolták. 2020. decemberében a szülők ismét összeköltöztek, és gyermekükkel a II.r. felperessel közös háztartásban éltek helységi bérelt otthonukban.

[24] A II.r. felperesnél jelenleg az elhúzódó gyász tünetei tapasztalhatók. Családképében az édesanyja és az édesapja változatlanul jelen vannak, önmagát közvetlenül a közelükben éli meg. A lelkiállapotát a pszichés erőfeszítés hiánya, a szenzitív élményszínezet, az anyakapcsolat bizonytalansága, az apa kapcsolat vonatkozásában gátoltság, fokozott szenzitivitás, fel nem dolgozott traumatizáció jellemzi fokozott támasztörekvéssel, frusztrált szeretetigénnyel.

[25] A II.r. felperes gyászfeldolgozási folyamatát nehezítette, hogy a gyámságot vállaló nagyszülő (I.r. felperes) a lányát veszítette el, ezért saját gyászfeldolgozása is folyamatban van.

[26] A III. r. és IV. r. felperesek (néhai név1 testvérei) esetében a pszichés erőfeszítés és a lelki energiák mozgósítási képessége megtartott; támasztörekvésük nincs, depresszív jegyeket nem mutatnak, a jövőképük megtartott.

[27] A III.r. felperes az anyaszerepben helyt áll, a figyelme a hét gyermeke irányba terelődik, akik között eltérő nevelési igényűek is vannak, emiatt a családjára koncentrál, így a gyászfolyamat - elhúzódó mértékben - nem szűkítette be a személyiségét.

[28] A IV.r. felperes is önállóan képes megbirkózni a veszteségélménnyel, nincs szüksége külső támogatásra. Az életében változás nem történt, baráti kapcsolatai megtartottak.

[29] Az V. r. felperes (néhai név1 féltestvére) enyhe fokban értelmi fogyatékos, intellektusa a debilitás felső határán áll. Új helyzetekben fokozott mértékben rejtőzködik, nem akarja megmutatni magát. A jelenleg őt jellemző, bizonytalanul szervezett, alacsony szintű személyisége nem a haláleset következménye.

[30] Néhai név2 édesanyjánál, a VI.r. felperesnél elhúzódó gyászfolyamat zajlik, amely emelkedett szorongási szintet, beszűkült pszichés állapotot, hangulatzavart, az elhunytaktól való eltávolodás képtelenségét, szomatikus tünetek fokozódását jelenti.

[31] VII., VIII., IX., X. r. felpereseknél (Néhai név2 testvéreinél és féltestvéreinél) sem a pszichológiai vizsgálat, sem az exploráció elhúzódó gyászra, depresszív tünetekre utaló jegyeket nem jelzett.

[32] Az alperes a káreseménnyel kapcsolatban sérelemdíjként kifizetett az I. és VI. r. felperesek részére 500.000-500.000,- Ft-ot, továbbá az I. r. felperes részére temetési költségként 118.515,- Ft-ot, valamint 12.500,- Ft-ot, továbbá a vagyoni tételek kamataként 162,- Ft-ot, összesen 131.177,- Ft-ot.

[33] A Veszprémi Törvényszék az 5.P.20.132/2022/9. számú - a Győri Ítéltábla Pfk.III.25.234/2022/2. számú határozatával 2022. június 15-én jogerőre emelkedett - előzetesen végrehajtható végzésében ideiglenes intézkedéssel kötelezte az alperest az I. r. felperes részére 4.000.000,- Ft, a II. r. felperes részére 4.450.000,- Ft és 2022. április 1-től minden hónap 10. napjáig havi 150.000,- Ft tartást pótló járadék megfizetésére.

[34] Az I., II. r. felperesek vonatkozásában megállapított összeg állt egyrészt 4-4.000.000,- Ft sérelemdíj előlegből, valamint 2022. január 1-től március 31. napjáig elszámolt, havi 150.000,- Ft lejárt tartást pótló járadékból.

[35] Ez alapján az alperes 2022. április 13-án megfizetett az I., II. r. felperes részére 8.450.000,- Ft-ot, valamint 2022. január 1. napjától 2024. március 31. napjáig tartást pótló járadék címén további 4.050.000,- Ft-ot a II. r. felperes részére (27×150.000).

Kereseti kérelmek

[36] A felperesek a kereseti kérelmeikben - a teljes családban éléshez fűződő személyiségi joguk sérelme miatt - a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvény (a továbbiakban: Kfb.tv.) 3.§ 19. pont, 12.§, 27.§, 28.§ (1) bekezdése, az Alaptörvény I. Cikk (1) bekezdése, VI. Cikk (1) bekezdése, XX. Cikk (1) bekezdése, továbbá a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:196.§, 6:1.§, 6:29.§ (1) bekezdés, 6:33.§, 6:48.§, 6:518.§, 6:519.§, 6:520.§, 6:522.§, 6:524.§ (1) bekezdés, , 6:527.§, 6:529.§, 6:532.§, 6:535.§ (1) bekezdése, 6:536.§ (1), (2) bekezdései, 6:539.§ (1) bekezdése, 2:42.§, 2:43.§, 2:52.§, 2:53.§ rendelkezéseire hivatkozással az alperest vagyoni kártérítés, valamint sérelemdíj megfizetésére kérték kötelezni a késedelmi kamatokkal együtt, az alperes perköltségben történő marasztalása mellett.

[37] Az I. és VI.r. felperesek síremlékállítási költségeként egyetemlegesen 2.830.000 forint megfizetésére kérték kötelezni az alperest.

[38] Az I.r. felperes további 1.704.430.- forint, a II.r. felperes 105.000.- forint, a III.r. felperes 25.000.-forint, a IV.r. felperes 57.500.- , az V.r. felperes 25.000.- forint, a VI.r. felperes 1.126.875.- forint, a VII. és VIII.r. felperesek 25.000-25.000 forint, a IX.r. felperes 20.000 forint kárigényt érvényesítettek különböző jogcímeken (gyászruha vásárlás, gyász hirdetés, temetési koszorú, virrasztás, halotttöltötetés, temetési szolgáltatás, halotti tor költsége, a balesetet szenvedett gépkocsi elszállításának költsége, a néhaiak balesetben tönkrement ruházatának, telefonjának költsége, utazási költség, stb.).

[39] Tekintettel az 500.000-500.000 forint összegű részteljesítésekre az I.r. felperes 13.000.000 forint, a II.r. felperes további 24.500.000 forint, a III-V.r. felperes, és a VII-X.r. felperesek személyenként 5.000.000 forint, a VI.r. felperes pedig további 10.500.000 forint sérelemdíj megfizetésére kérték kötelezni az alperest.

[40] A II.r. felperes tartáspótló járadékként 2021. május 6. napjától 2021. december 31-ig havi 150.000 forint, 2022. január 1-től havi 170.000 forint megfizetésére kérte kötelezni az alperest. 2021. május 22. napjától kezdődően az I-V.r. felperesek 2066. február 28-ig, a VI-X.r. felperesek 2056. december 31-ig sírgondozás költsége jogcímén havi 5.000 forint, mécsesek, virágok megvásárlása jogcímén havi 1.200 forint - családonként külön-külön, a családon belül egyetemleges - megfizetésére kérték kötelezni az alperest.

Ellenkérelem

[41] Az alperes a kereseti kérelmek elutasítását, és a felperesek perköltségben marasztalását kérte.

[42] Nem vitatta, hogy a biztosítottja érintett volt a perbeli közúti balesetben, és azt sem, hogy helytállási kötelezettsége a Kgf.b.tv. 12.§-a, illetőleg a Ptk. 6:535.§-a alapján fennáll.

[43] Az alperes elsődlegesen a kereseti kérelmek jogalapját vitatta.

[44] A Ptk.6:535. § (1) bekezdésére hivatkozva azt állította, hogy a kárt olyan elháríthatatlan külső ok idézte elő, amely az alperesi biztosított fokozott veszéllyel járó tevékenységi körén kívül esik. Az érvelése szerint ilyennek minősül néhai név², mint károsult azon elháríthatatlan magatartása, hogy a kialakult közlekedési veszélyhelyzetben fékezés nélkül balra kormányozta a járművét, és nekihajtott a vele szemben szabályosan közlekedő autóbussznak.

[45] A jogalapi vitatás körében az alperes másodlagosan néhai név² felróható magatartására hivatkozott. A Ptk. 6:537 § (1) bekezdése értelmében ugyanis az alperesnek nem kell megtérítenie a kárt annyiban, amennyiben az a károsult felróható magatartásából származott.

[46] Néhai név² fékezéssel, valamint a jobbra kormányzással és az útpadkán való elhaladással a balesetet elkerülhette volna. Ezzel szemben a kirívóan súlyos vezetéstechnikai hibái, az észlelési és cselekvési késedelme, valamint a járművezetői engedélyének hiánya miatt 99 %-os mértékben közrehatott a kár bekövetkeztében; a terhére értékelendő az is, hogy esetében a jellemző borsérülés hiánya arra utal, hogy a biztonsági övet nem használta.

[47] A Ptk. 6:537. § (1) bekezdése alapján az alperes nem kötelezhető a felperesek részére azon kár megtérítésére, amely hozzátartozójuk, néhai név² – fentiek szerinti - felróható magatartásából származott.

[48] Az alperes érvelése szerint az elhunyt elsődleges károsult (néhai név²) felróható, közreható magatartása betudódik a hozzátartozók saját jogon érvényesített kárigényeibe, így azt a kártérítés megállapítása során a kármegosztás, az immateriális hátrányok vonatkozásában pedig az összecszerűség meghatározásánál figyelembe kell venni.

[49] Az alperes állította, hogy a néhai név¹ a baleset időpontjában az AUDI gépjármű üzembentartójának minősült, ezért a Ptk. 6:539. § (1) bekezdés alapján néhai név² közrehatása a baleset bekövetkezésére, és annak következményeire, a néhai név¹ halálából eredő I-V.r. felperesi igények megállapítása tekintetében is csökkentő tényezőként értékelendő.

[50] Az alperes – az összecszerűség tekintetében – valamennyi, számlával nem igazolt kárigényt vitatta.

[51] A II.r. felperes tartáspótló járadékigénye meghatározása során kérte figyelembe venni mindazon jövedelemjellegű rendszeres társadalombiztosítási ellátást, amelyben a II.r.

felperes részesült, A sérelemdíj iránti igényeket megalapozatlannak, összegeiket eltúlzottnak minősítette.

Az elsőfokú bíróság ítéleti döntése és indokai

[52] Az elsőfokú bíróság – a fellebbezéssel támadott, kijavított ítéletében - kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. r. felperes részére 4.132.962,-Ft-ot, abból

- 4.000.000,- Ft után 2021. május 7. napjától,

- 41.037,-Ft után 2021. május 22. napjától,

- 91.925,- Ft után 2021. június 7. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatot;

[53] a II. r. felperes részére 9.062.500,- Ft-ot, és annak 2021. május 7. napjától a kifizetésig járó, továbbá 587.500,- Ft-ot, és annak 2021. szeptember 1. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatot, valamint

[54] 2024. április 1. napjától minden hónap 10. napjáig havi 75.000,- Ft tartást pótló járadékot;

[55] VI. r. felperes részére 2.651.996,- Ft-ot, valamint abból

- 2.500.000,-Ft után 2021. május 7. napjától,

- 151.996,- Ft után 2021. május 22. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatot;

[56] I., VI. r. felperesek, mint egyetemleges jogosultak részére 917.708,- Ft-ot, valamint abból

- 552.708,- Ft után 2021. május 22. napjától,

- 365.000,- Ft után 2022. július 19. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatot;

[57] I-V. r. felperesek, mint egyetemleges jogosultak, valamint VI-X. r. felperesek, mint egyetemleges jogosultak részére külön-külön 63.437-63.437,- Ft-ot, valamint ezen összegek után 2022. október 1. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatot, továbbá

[58] 2024. április 1-től minden hónap 10. napjáig havi 1.850-1.850,- Ft költségpótló járadékot.

[59] Ezt meghaladóan a kereseti kérelmeket elutasította.

[60] Az elsőfokú bíróság az ítéletet havi 75.000,- Ft, valamint havi 1.850-1.850,- Ft járadék vonatkozásában előzetesen végrehajthatóvá nyilvánította.

[61] Kötelezte az alperest 273.116,- Ft perköltség állam javára való megfizetésére a Veszprémi Törvényszék Gazdasági Hivatala felhívására, és rendelkezett a fennmaradó 668.664,- perköltség az állam általi viseléséről.

[62] Kötelezte az alperest 435.000,- Ft elsőfokú illeték állam javára való megfizetésére azzal, hogy a fennmaradó 1.065.000,- Ft illetéket az állam viseli.

[63] Az elsőfokú bíróság kötelezte a I-X. r. felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperes részére 1.658.100,- Ft elsőfokú perköltséget.

[64] A Veszprémi Törvényszék az 5.P.20.132/2022/9. számú végzését hatályon kívül helyezte.

[65] Az elsőfokú bíróság a döntésének jogi indokolásában levezette, hogy a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás körébe tartozó, a gépjármű üzemeltetése során okozott kár esetén három különböző jogviszony jön létre: egyrészt az üzembentartó által megkötött felelősségbiztosítási szerződésen alapuló kötelmi jogviszony keletkezik az üzembentartó és a biztosító között (Ptk. 6:2. § (1) bekezdés, 6:58. §.), amely alapján a biztosított a biztosítótól a felelősségbiztosítási szerződés teljesítését, vagyis azt kérheti, hogy a szerződésben meghatározott módon és mértékben mentesítse őt a kár megtérítése alól (Ptk. 6:470. § (1) bekezdés).

[66] Másrészt a károkozással kártérítési jogviszony jön létre a károsult és a biztosított gépjármű üzembentartója között (Ptk. 6:2. § (1) bekezdés, 6:539. § (1) bekezdés), ez esetben a károsult a biztosított gépjármű üzembentartójától a teljes kára megtérítését követelheti. (Ptk. 6:522. §).

[67] Amennyiben pedig maga a biztosított felelős a károkozásért, jogszabály alapján (Gfvt. 27. §, 28. § (1) bekezdés) kötelelem keletkezik a károsult és a biztosító között (Ptk. 6:2. § (3) bekezdés).

[68] Ha a károsult élt a biztosítóval szemben a közvetlen igényérvényesítés lehetőségével, akkor a kár megtérítésére vonatkozó igényét ő is a biztosítási szerződés keretei között érvényesítheti (Gfbt. 28. § (1) bekezdés), ami a Gfbt-ben szabályozott helytállási kötelezettséget és annak mértékét jelenti (Gfbt.12.§-15.§).

[69] A perbeli közlekedési baleset időpontjában mind néhai név², mind az alperes biztosítottja gépjárművel vettek részt a közúti forgalomban, fokozott veszéllyel járó tevékenységet folytattak, ezért az elsőfokú bíróság a jogvitát a veszélyes üzemi felelősség szabályai alapján, a Ptk. 6:522. §. (1)-(2)-(3) bekezdése, a Ptk. 6:527. § (2)-(3) bekezdése, valamint a Ptk. 6:539. § (1) bekezdése alapján bírálta el.

[70] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az alperes alaptalanul hivatkozott a Ptk. 6:535. § (1) bekezdése szerinti, a veszélyes üzemi felelősség alóli kimentésre: a perbeli esetben a fokozott veszéllyel járó tevékenység körén kívül eső, elháríthatatlan ok nem merült fel.

[71] Ugyanis a személygépkocsit vezető személy tevékenysége (néhai név² közreható magatartása) is hozzátartozik a veszélyes üzem működéséhez, ezért nem minősülhet külső oknak, de nem tekinthető elháríthatatlannak sem.

[72] A jelen esetben a baleset mindkét jármű vezetője részéről – a közlekedési szabályok betartásával - elhárítható lett volna.

[73] Elháríthatatlan és külső ok hiányában az alperes erre alapított elsődleges ellenkérelme alaptalan, tehát az alperes felel mindazon kárért, amely nem a károsult felróható magatartásából származott.

[74] Az alperes másodlagosan a Ptk. 6:537. § (1) bekezdésére hivatkozott, miszerint az üzembentartónak nem kell megtérítenie a kárt annyiban, amennyiben az a károsult felróható magatartásából származott.

[75] Az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy ez esetben nem az általános kártérítési felelősséghez tartozó kármegosztási szabályok alkalmazásáról van szó, tehát nem két vétkességet kell összevetni a károsult és a károkozó viszonyában, hanem a károkozó objektív és teljes felelőssége csökken annyiban, amennyiben a károsultnak a saját felróható magatartása következményeként előálló kárt kell viselnie. A tevékenység fokozottan veszélyes jellegét pedig az üzembentartó terhére kell értékelni.

[76] Az alperesnek tehát lehetősége volt annak bizonyítására, hogy a károsult milyen mértékben okozta a kárt, amely bizonyítás - az elsőfokú bíróság álláspontja szerint - részben eredményre vezetett.

[77] A fentiekkel összefüggésben a törvényszék hivatkozott a Pp. 4. § (1)-(2) bekezdései, valamint a BDT. 2010. 2249. jogeset alapján arra, hogy a büntető ügyben eljár

bíróság jogerős ítélete a bűncselekmény elkövetése, és az annak alapjául szolgáló tények körében köti a polgári perben eljáró bíróságot.

[78] A károsult felróható magatartásának (közrehatásának) megítélése körében tehát abból kell kiindulni, hogy jogerős büntető ítélet állapította meg az alperes biztosítottjának büntetőjogi felelősségét azon közlekedési szabályszegés vonatkozásában, amelyre a felperesek a kereseti kérelmeiket alapították. Ezért a polgári per bírósága kizárólag akként foglalhatott állást, hogy a felperesi keresetek alapjaként hivatkozott hozzátartozó halála az alperes biztosítottja által megvalósított közlekedési szabályszegéssel hozható összefüggésbe, noha a büntetőbíróság a büntetés kiszabás körében jelentős enyhítő körülményként értékelte a sértetti közrehatást.

[79] Jelentősége van a perben annak is, hogy a felperesek a személyiségi jogaik sérelmét családtagjaik elhunytára alapították, vagyoni káruk pedig azért keletkezett, mert a haláleset miatt kiadásai merültek fel.

[80] Az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy a hozzátartozók saját jogon érvényesített kárigénye esetén köztük és az elhunyt között nincs olyan jogviszony, ami – az alperes hivatkozása ellenére – a néhai hozzátartozójuk vétkes magatartásának a túlélők terhére való betudását indokolná.

[81] Amennyiben azonban a károkozó mellett – a kár bekövetkeztében közreható – elhunyt is a túlélő hozzátartozók károsodására vezető oksági láncolatba tartozó magatartást tanúsított, úgy a felperesek javára megítélt vagyoni kártérítés, és a sérelemdíj mértékének meghatározásánál a hozzátartozójuk közrehatását is figyelembe kell venni. Az alperes biztosító ugyanis a terhére eső káreset következményeit annyiban köteles csak viselni, amennyiben annak okozója maga a biztosított, és a biztosító által viselendő következmények pedig annyival csökkenni, amennyivel a felperesek elhunyt hozzátartozója maga is a kár okozója. (BH. 2012.151.)

[82] A rendelkezésre álló adatok alapján az állapítható meg, hogy a baleseti károk bekövetkeztében mindkét járművezető felróható magatartása közrehatott: a baleseti veszélyhelyzetet az alperes biztosítottja idézte elő azzal, hogy szabálytalanul előzésbe kezdett, azonban néhai név2 – a vezetéstechnikai hibái, illetve észlelési, cselekvési késedelme hiányában - elháríthatta volna a balesetet, illetve az enyhébb kárkövetkezményekkel járt volna.

[83] Az elsőfokú bíróság néhai név1 utasként bekövetkezett halála miatt érvényesített hozzátartozói kártérítési és sérelemdíj iránti igények megítélése körében vizsgálta, hogy a balesettel érintett AUDI személygépkocsi vonatkozásában ki minősült üzembentartónak.

[84] Az elsőfokú bíróság – az irányadó törvényi rendelkezések felhívásával - kifejtette, hogy üzembentartónak tekintendő maga a tulajdonos, aki azonban a gépjármű üzemeltetését egy általa kijelölt személynek átengedheti (a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. tv. Kktv. 47. § 18.pontja); illetve a gépjármű telephelye szerinti hatóságok által

kibocsátott okiratba bejegyzett üzembentartó, ennek hiányában a tulajdonos (Gfbt. 3.§ 35.pontja).

[85] A Pk. 40. számú állásfoglalás értelmében - az ellenkező bizonyításig - azt kell üzembentartónak tekinteni, akinek a nevére a forgalmi engedély szól, illetve aki a gépjármű nyilvántartásban szerepel, ennek hiányában a valóságos tulajdoni és használati viszonyok figyelembevételével kell dönteni.

[86] A kártért való felelősség szempontjából a Ptk. 6:536. § (1) bekezdése az irányadó, azaz azt kell üzembentartónak tekinteni, aki a fokozott veszéllyel járó tevékenységet folytatja.

[87] A törvényszék érvelése szerint figyelemmel arra, hogy az adásvételi szerződés alapján néhai név1nak keletkezett igénye arra, hogy őt a gépjármű nyilvántartás tulajdonosként feltüntesse, - ezért a fentiekben kifejtettek értelmében - az AUDI gépjármű üzembentartójának néhai név1 (mint tulajdonos) tekinthető, aki a gépjármű vezetését néhai név2nak engedte át; ezért a baleset időpontjában mindketten üzembentartónak minősültek.

[88] Ilyen esetben pedig néhai név2nak, mint hozzátartozónak – a közösen üzemeltetett jármű vezetése közben tanúsított - felróható magatartása a másik üzembentartó, (a mellette utazó másik károsult, néhai név1) terhére is esik, és a balesettel érintett másik járműszerelvény üzembentartójától csak a magatartása felróhatósága arányában követelhető kártérítés; azaz a károsult hozzátartozó (néhai név1) a felelősség szempontjából már nem tekinthető harmadik személynek.

[89] A Ptk. 6:539. § (1) bekezdés I. és II. fordulatai alapján a két gépjármű összeütközéséből eredő károk esetében a járművek üzembentartóinak egymás közti viszonyában a kártérítési felelősség általános szabályai alkalmazandók, azaz az üzembentartók kártérítési felelősségének mértékét a felróható magatartásuk – a közlekedési szabályszegésük – súlyossága alapján kell meghatározni.

[90] Az elsőfokú bíróság ennek megítélése során abból indult ki, hogy az alperes biztosítottjának 1 rb. közúti baleset okozásának vétsége (Btk. 235. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont) róható a terhére, azonban az AUDI személygépkocsi vezetője (néhai név2) is megszegte a biztonságos közúti közlekedés általános kötelezettségét előíró rendelkezést (KRESZ 3. § c) pontja,) valamint gépjárművezetői engedéllyel sem rendelkezett, járművezetéstől eltiltás hatálya alatt állt (KRESZ 4. § (1) bekezdés a) pontja, Kktv. 5. § (2) bekezdése).

[91] Figyelemmel a károsodásban közreható szabályszegés mértékére, az elkerülhetőség körülményeire, valamint a veszélyhelyzet előre láthatóságának lehetőségére az elsőfokú bíróság 50-50 %-ban határozta meg a gépjárművezetők magatartásai felróhatóságának mértékét.

[92] A fentiekből következően az alperes nem kötelezhető sem néhai név¹, sem néhai név² hozzátartozói részére azon károk megtérítésére, amelyek néhai név² felróható magatartásából származtak.

[93] A fentiek alapján az elsőfokú bíróság az általa bizonyítottaknak ítélt kárösszegekből az alperes részteljesítéseinek levonását követően a fennmaradó kártételek fele összegének megfizetésére – az alábbiak szerint – kötelezte az alperest.

[94] A törvényszék az I.r. felperes kárigényét 265.925 forintban fogadta el, amelyre tekintettel a marasztalás összege 132.962 forint (halotttöltöztetés 20.000 forint, gépjármű elszállítás 91.925 forint, gyász hirdetés 19.000 forint, temetési koszorú 35.000 forint, halotti tor 100.000 forint).

[95] Az I.r. és VI.r. felpereseknek a síremlék költségeként érvényesített 1.835.416 forintos igényét a bíróság megalapozottnak tekintette: sírhely kialakítás 982.526 forint + a koszorúk, fejfa, koporsódísz 111.000 forint + egyéb kegytárgyak 11.890 forint = 1.105.416 / 2 = 552.708,- Ft és ennek 2021. május 22. napjától járó a késedelmi kamata; valamint a sírkőállítás $730.000/2 = 365.000$ forint, amely után 2022. július 19-től jár a késedelmi kamat.

[96] A II.r. felperest a Ptk. 6:529. § (1), (3) (5) bekezdései alapján megillető tartáspótló járadék havi összegét az elsőfokú bíróság havi 150.000 forintban ítélte indokoltnak, és a károsulti közrehatásra tekintettel ennek fele, havi 75.000 forint II.r. felperes javára való megfizetésére kötelezte az alperest.

[97] A II.r. felperesnek 2024. március 31. napjáig járó 2.612500,- Ft tartáspótló járadékon túl a bíróság ideiglenes intézkedése alapján az alperes által teljesített, további 1.437.500 forint összegű túlfizetését az elsőfokú bíróság a II.r. felperesnek járó sérelemdíj keretében számolta el.

[98] A VI.r. felperes kárigényét a bíróság 303.993 forintban ítélte megalapozottnak (temetési szolgáltatás, temetői gyertya, búcsúztató költsége, halotttöltöztetés, halotti tor költsége, fuvardíj), amelynek fele, azaz 151.996 forint megfizetésére kötelezte az alperest.

[99] A felperesek sírgondozással kapcsolatos kereseteit az elsőfokú bíróság családonként havi 3.700 forintban ítélte megalapozottnak. Ezért a közrehatásra tekintettel családonként havi 1.850-1.850 forint sírgondozási járadék fizetésére kötelezte az alperest.

[100] Ennek alapján a bíróság a járadék lejárt összegét 2021. május 22-től 2024. március 31. napjáig családonként 63.437,- forintban állapította meg azzal, hogy 2024. április 1-től a fizetendő havi járadék 1.850 forint.

[101] A törvényszék a felperesek vagyoni kártérítés iránti egyéb kereseteit bizonyítatlanság miatt utasította el.

[102] Az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy a hozzátartozó elvesztése egy sajátos személyiségi jogot, azaz a teljes családban élés jogát sérti, amely Ptk. 2:52. § (1), (2) és (3) bekezdései alapján a közeli hozzátartozók sérelemdíj iránti igényét alapozza meg.

[103] A baleseti halál esetén a hozzátartozók személyiségi jogai nem csak önmagában a hozzátartozó elvesztése miatt sérülnek, hanem az elvesztés körülményei, az elhunyt személy életének a természetes életkilátásokhoz képest történő hirtelen, váratlan megszakítása által is.

[104] Ezért a sérelemdíjra való jogosultság megállapításánál a gyászfolyamat lefolyásának jellegén felül a káreseménnyel kiváltott megrázkódtatásnak van jelentősége, amelynek nem feltétlen következménye a károsult fizikai, vagy pszichikai állapotának patológiás elváltozása.

[105] A hozzátartozó elvesztéséből eredő személyiségi jogi sérelem (hátrány) abban a másra már nem használható többletenergiaszintben ragadhat meg, amelyet a károsult az őt ért megrázkódtatás, feszültség és stressz leküzdésére fordít ahelyett, hogy a korábban kialakított életének további szabad kibontakoztatására fordíthatta volna azt.

[106] A családtag elvesztésével szükségképpen felmerülő fájdalomérzeten túl az egészséges, jól működő családban a hozzátartozó halálával a család addigi egysége felbomlik, a családtag elvesztése további hátrányos következményekkel jár, amely a családtagokat egész életükön át elkíséri.

[107] A törvényszék rámutatott, hogy a család intézménye alkotmányos védelem alatt áll, amennyiben a család integritása megsérül, akkor sérül a hozzátartozók azon joga, hogy a családon belüli szerepüknek megfelelően, teljes családban éljenek. Az összetett és sokrétű funkciókat betöltő család a kár következtében részben, vagy egészben nem képes ellátni a korábbi funkcióit, ezért a bíróságnak a sérelemdíj mértékének meghatározása során azt kell értékelnie, hogy a káresemény milyen hatással volt a család funkcióinak alakulására, és ez milyen változásokat idézett elő a jogosult életvitelében, életminőségében, életének jövőbeni lehetőségei körében, érzelmi és lelki életének fejlődésében, személyiségének önmegevalósításában (BDT. 2010.2237.).

[108] Az elsőfokú bíróság hangsúlyozta, hogy köztudomású tényként fogadható el, hogy a közeli hozzátartozók (gyermek-szülő) relációjában a családtag elvesztése olyan fokú hátránnyal jár, amely nem szorul bizonyításra, ezért a legszorosabb rokoni kötelékek esetében vélelmezni kell a személyiségi jog sérelmét.

[109] Az elsőfokú bíróság rámutatott, hogy a mindkét szülőjét elvesztő II.r. felperes esetében, valamint a gyermeküket elvesztő szülők, azaz I. r. és VI.r. felperesi édesanyák esetében a teljes családban éléshez fűződő személyiségi jog sérelme kétséget kizáróan megállapítható.

[110] Az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy az élet természetes rendje szerint a gyermek végig kíséri a szülő életét, akinek többnyire nem kell leszármazója elvesztésével számolnia.

[111] A szülők számára a gyermekük halála minden életkorban tragikus, pótolhatatlan, nem múló veszteség, amely megfosztja őket attól, hogy leszármazójuk felnőtt életében részt vehessenek, azt figyelemmel kísérhessék, illetve idős korukban tőle akár érzelmi, akár fizikai, akár egzisztenciális támogatást remélhessenek.

[112] Az elsőfokú bíróság azt az álláspontot osztotta, hogy a család integritásához kapcsolódó személyiségi jog nem értékelhető olyan kiterjesztő módon, hogy annak alapján az elkülönült és önálló családban élő, felnőtt testvér is sérelemdíj iránti igényt érvényesíthet a testvére elvesztése miatt.

[113] A testvér elvesztése esetén a bíróságnak azt kell vizsgálnia, hogy az eset egyedi körülményei alapján megállapítható-e, hogy a jogosultat a káreseménnyel okozati összefüggésben olyan hátrány érte (a család funkciói olyan mértékben sérültek-e), amely indokolja a sérelemdíj megállapítását.

[114] A hozzátartozók által elszenvedett érzelmi és pszichés hátrányok megítélése különleges szakértelmet igényelt, ezért az elsőfokú bíróság igazságügyi pszichológus szakértő perbe való bevezetését rendelte el.

[115] Az aggálytalan pszichológus szakértői vélemény megállapította, hogy elhúzódó gyász az I., II. és VI.r. felperesek esetében jelentkezett, mindhármuknál tapasztalható a nyomottság, a kedélytelenség, az elbizonytalanodás.

[116] Az I. és VI.r. felperesek pszichés állapotát az aktivitás csökkenése, szorongás, kilátástalanságérzés, jövőkép elbizonytalanodása, és aggodalmaskodás jellemzi, amely tényezők zavarják a teljes személyiség működtetését és megélését.

[117] Mindkettőjük állapotában - jövőbeli életesemények függvényében - bekövetkezhet javulás, azonban a romlás sem zárható ki.

[118] A pszichológus szakértői vélemény szerint a hozzátartozók elvesztése az I.r. a II.r. és a VI.r. felperesek kivételével valamennyi felperesnél pozitív prognózisúnak bizonyul jelenleg, az édesanyák, illetve a gyermek esetében ez a kimenetel bizonytalanabb. Az I. és VI.r. felpereseknél a pszichoterápia, illetve a szakirányú támogatás hiánya lassítja a javulás folyamatát.

[119] A III.r.-IV.r.-V.r és VII.r.-VIII.r.-IX.r.-X.r. felpereseket érintően az elsőfokú bíróság a pszichológus szakértői vélemény figyelembevételével megállapította, hogy mindnyájan a nagykorú, velük nem egy háztartásban élő testvérüket veszítették el, amely számukra nem jelentett olyan súlyos nem vagyoni érdeksérelmet, amely esetükben a sérelemdíj megfizetését indokolná.

[120] Néhai név² tekintetében pedig nem hagyható figyelmen kívül, hogy munkavégzés céljából - a hétvégék kivételével - külföldön tartózkodott, ilyen módon a

gyermek és annak anyja mellett a közeli hozzátartozóival rendszeres kapcsolattartásra sem volt lehetősége.

[121] A kifejtettekre tekintettel az elsőfokú bíróság a III.r.-IV.r.-V.r és VII.r.-VIII.r.-IX.r.-X.r. felperesek (testvérek és féltestérek) teljes családban élés joga megsértésére alapított sérelemdíj iránti igényét megalapozatlanság okán elutasította.

[122] Az elsőfokú bíróság a sérelemdíj összege mérlegelésének fentiekben kifejtett szempontjai, valamint a károsulti közrehatás figyelembevétele mellett, - értékelve azt is, hogy I.r. felperesnek a nagyszülői státusza helyett a jövőben gyámként, szülőként kell helytállnia -, az I.r. felperes részére 8.000.000 forint, a II.r. felperes részére 15.000.000 forint, a VI.r. felperes részére 3.000.000 forint sérelemdíjat állapított meg.

[123] A törvényszék a kárrendezési eljárásban teljesített 500.000-500.000,- Ft-ot - a felek egyező nyilatkozatai alapján - a II. és VI. r. felperesek részére fizetett sérelemdíjba számította be; az ideiglenes intézkedés alapján megfizetett 4.000.000.-4.000.000,- Ft-tal pedig az I., II. r. felperesek részére megállapított összeget csökkentette.

[124] A tartáspótló járadék folyósítása során keletkezett 1.437.500,- Ft túlfizetést az elsőfokú bíróság levonta a II. r. felperesnek járó sérelemdíjból.

[125] Ennek alapján az elsőfokú bíróság az I. r. felperes javára $8.000.000 - 4.000.000 = 4.000.000$,-Ft; a II. r. felperes javára $15.000.000 - (500.000 + 4.000.000 + 1.437.500) = 9.062.500$,-Ft; és a VI. r. felperes javára $3.000.000 - 500.000 = 2.500.000$,-Ft megfizetésére kötelezte az alperest.

[126] A kártérítés és a sérelemdíjak összeszámításával az I. r. felperes javára megítélt 4.132.962,- Ft tőke 4.000.000,- Ft sérelemdíjból, valamint a 132.962,- Ft kártérítésből tevődik össze;

[127] a VI. r. felperes javára megítélt 2.651.996,- Ft tőke egyrészt 2.500.000,- Ft sérelemdíjból, valamint 151.996,- Ft kártérítésből áll;

[128] a II. r. felperes részére megítélt összeg 9.062.500,-Ft sérelemdíjból, továbbá – a 2021. május 6-tól 2021. december 31-ig havi 75.000,- Ft alapul vételével számított - 587.500,- Ft tartást pótló járadékból tevődik össze, amely után késedelmi kamat megfizetésére kötelezte a bíróság az alperest arra tekintettel, hogy az ideiglenes intézkedés alapján 2022. január 1. napjától esedékesen került sor járadék folyósítására;

[129] az I., VI. r. felperesek, mint egyetemleges jogosultak részére megítélt 917.708,- Ft (982.526 ,- Ft $+ 730.000$,- Ft $+ 111.000$,- Ft $+ 11.890$,- Ft $= 1.835.416$,- Ft fele összegében számítható ki.

[130] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperesek az érvényesített követelésekhez képest (96.951.495,- Ft) a részükre megítélt összegekre tekintettel számítandó pertárgyérték (28.147.066,- Ft) alapján 29%-ban minősülnek pernyertesnek. Erre tekintettel a perköltség viseléséről a Pp.82.§ (1)-(3) bekezdések, Pp.83.§ (2) bekezdése, Pp.101.§ (1) bekezdése, Pp.102.§ (1), (6) bekezdései alkalmazásával rendelkezett a bíróság azzal, hogy az áfát is tartalmazó ügyvédi munkadíjat a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés a), b) pontja alapján kalkulálta.

[131] Rögzítette az elsőfokú bíróság, hogy a Veszprémi Törvényszék Gazdasági Hivatala 941.780,- Ft szakértői díjat előlegezett.

Fellebbezések

[132] A III.r.-IV.r.-V.r és VII.r.-VIII.r.-IX.r.-X.r felperesek a fellebbezésükben az elsőfokú ítéletnek a sérelemdíj iránti keresetüket elutasító rendelkezését; a VI.r. felperes pedig a javára megállapított sérelemdíj összegére vonatkozó rendelkezést kérték megváltoztatni.

[133] A III.r., IV.r., V.r., VII.r., VIII.r., IX.r. és X.r. felperesek részére személyenként 3.500.000,- Ft sérelemdíj és annak 2021. május 7. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatának megfizetésére tartottak igényt.

[134] A VI.r. felperes a részére fizetendő marasztalási összeget 6.651.996,- Ft-ra és abból 6.500.000,- Ft után 2021. május 7. napjától, 151.996,- Ft után pedig 2021. május 22. napjától a kifizetésig járó, az elsőfokú ítéletben írt mértékű kamat összegre kérte felemelni.

[135] Az elsőfokú ítélet alperes javára fizetendő perköltségre vonatkozó rendelkezését a felperesek elsődlegesen akként kérték megváltoztatni, hogy a bíróság kötelezze az alperest a felperesek javára egyetemlegesen 497.367,- Ft + áfa összegű perköltség megfizetésére. A perköltségre vonatkozó rendelkezések körében a másodlagos fellebbezési kérelmük arra irányult, hogy a bíróság mellőzze az elsőfokú ítéletnek az I-X.r. felpereseket az alperes részére 1.658.100,- Ft perköltség egyetemlegesen való megfizetésére kötelező rendelkezését.

[136] A felperesek az elsőfokú ítélet indokolásának 5. oldal [3] bekezdését akként kérték kijavítani, hogy „a járműszerelvénnyel nyergesvontatója teljes terjedelmével az ütközés előtt nem 20 másodperccel, hanem 5 másodperccel tért át a menetirány szerinti bal oldali forgalmi sávba”.

[137] Az elsőfokú ítélet 5. oldal [1] bekezdéséből mellőzni kérték azon megállapítást, miszerint „a boncletet önmagában nem zárja ki a biztonsági öv használatát, azonban a néhai által a biztonsági öv használatának ténye vagy annak hiánya a peradatok alapján nem állapítható meg”. Ehelyett annak rögzítését kérték, hogy „néhai név2 a baleset bekövetkeztekor a biztonsági övét rendeltetésszerűen használta”.

[138] Az elsőfokú ítélet 28. oldalának [5] bekezdésének azon mondatát, hogy „a nevezettek nagykorú testvérüket vesztették el, akivel egyikük sem élt közös háztartásban”, akként indítványozták kijavítani, hogy „a nevezettek nagykorú testvérüket vesztették el, akivel az V.r. felperes kivételével egyikük sem élt közös háztartásban”. Kérték az ítélet ezen bekezdésének kiegészítését azzal, hogy az V.r. felperes néhai név1 és néhai név2 halálát megelőző hónapokban a néhaiakkal együtt, a néhaiak által bérelt helység1-i lakásban élt”.

[139] A felperesek fellebbezésükben kifejtették, hogy az elsőfokú bíróság tévesen értelmezte a Ptk. 2:52. §-ában foglaltakat, valamint a teljes családban élés sajátos személyiségi jogát.

[140] A felperesek számba vették a magyar joggyakorlat több évtizedes fejlődésének állomásait, amely odavezetett, hogy a személyt ért jogsérelem esetén a hozzátartozó a saját személyiségi jogainak sérelme alapján is igényelhet(ett) nemvagyoni kártérítést.

[141] Ezen fejlődés mérőköveként hivatkoztak a Fővárosi Ítéltábla 9.Pf.22.110/2012/7. számú döntésére, amelynek lényegi megállapításaira az ítéletének indokolásában az elsőfokú bíróság is kitért

[142] A felperesek több szakirodalmi utalással alátámasztva – a sérelemdíj bevezetésének indokaiból, a sérelemdíj kettős funkciójából (kompenzáció és prevenció célú büntetőfunkció), valamint a sérelemdíj alapjául szolgáló jogsértés következménycentrikus értékelését felváltó magatartáscentrikus értékeléséből levezetve (fellebbezés 5-6-7-8. o.) - arra az általánosan irányadó jogdogmatikai álláspontra hivatkoztak, miszerint a sérelemdíj a személyiségi jogi jogsértéshez közvetlenül, a hátrány bizonyítása nélkül is kapcsolódó hátrányos jogkövetkezmény, szankció. A sérelemdíj tehát többnyire hátrányt kompenzál, ugyanakkor mintegy megdönthetetlen vélelmet állít fel arra nézve, hogy a személyiségi jogsértés hátrányt okoz.

[143] A sérelemdíjra való jogosultsághoz a jogsértés tényén kívül további hátrány bekövetkeztének bizonyítása nem szükséges, amely nem értelmezhető leszűkítve akként, hogy a személyiségi jogi jogsértés ténye már önmagában is szükséges és egyben elégséges feltétele is lenne a sérelemdíj alkalmazásának, azonban a személyiségi jogi jogsértés okozta immateriális hátrányt magát valóban nem kell bizonyítani. (Fuglinszky Ádám Kártérítési jog HVG-Orac 2015. kiadás 829. oldal)

[144] A fentiekben kifejtettek mellett a felperesek hivatkoztak a Kúria - részben már az új Ptk. hatálybalépését megelőzően kialakult - gyakorlatára, amely azt tükrözi, hogy a hozzátartozók által családtagjuk elvesztése miatt a saját jogon indított pereiben a szülő, a gyermek, a házastárs és a testvér teljes családban éléshez való joga sérelmének igazolásához többletbizonyítás nem szükséges.

[145] A joggyakorlat ugyan szűk körben, de megdönthető vélelmet állít fel amellett, hogy a közeli hozzátartozók ilyen természetű igényei fennállnak, és e körben nem feltétlenül várja el annak vizsgálatát, hogy az elhunyt és a hozzátartozója között ténylegesen milyen kapcsolat állt fenn. Ez az álláspont tükröződik a Kúria Pfv.III.21.451/2013/8.,

Pfv.III.21.212/2008/5., Pfv.III.20.549/2009/5., Pfv.III.20.751/2010/8., Pfv.III.20.932/2012/3. számú ítéletében. (Pethő András A hozzátartozói igény megítélésének aktuális kérdései az orvosi jog tükrében, Polgári jog 2019. 11-12. tanulmány)

[146] A felperesek a Kúria Pfv.22.025/2018/5. számú határozatában kifejtettekkel is érveltek, miszerint a fiatal felnőtt halála a közeli hozzátartozók vonatkozásában a nemvagyoni kártérítést többlettényállás nélkül is megalapozza még akkor is, ha nem éltek közös háztartásban. Az összecszerűség mértékének meghatározásánál van annak jelentősége, hogy a hozzátartozók milyen kapcsolatban álltak az elhunyttal, életminőségük milyen módon változott meg, az életvitelük milyen mértékben nehezült el.

[147] A Kúria utalt arra, hogy az önálló életvezetésének kezdetén álló fiatalember életének nem természetes okú elvesztése a legsúlyosabb jogsérelmek közé tartozik, és ehhez igazodóan súlyosnak minősül a közeli hozzátartozóinak ebből fakadó sérelme is.

[148] A fenti álláspont jelenik meg a Kúria Pfv.21.130/2017/7. számú precedensképes határozatának [11], [12] és [24] bekezdésében is, valamint a Debreceni Ítéltábla Pf.20.318/2020/5. számú jogerős határozatában is.

[149] A jelen esetben a felperesek az álláspontjukat - a fentiek alapján – akként összegezték, hogy a sérelemdíjra való jogosultsághoz a jogsértés tényén túl, - amely néhai név1 és néhai név2 halálával kétségtelenül megvalósult - további hátrány bekövetkeztének bizonyítása nem szükséges.

[150] A testvérek abba a hozzátartozói körbe tartoznak, ahol a hozzátartozó halála a sérelemdíjra való jogosultságot többlettényállás nélkül is megalapozza.

[151] Az elsőfokú bíróság tehát a III.r.-V.r. és a VII-X.r. felperesek esetében a Ptk. 2: 52. §-ában foglaltakat sértve szabta a hozzátartozói igény teljesítésének feltételül azt, hogy a káreseménnyel okozati összefüggésben álló, és sérelemdíjjal kompenzálható hátrány bekövetkeztét bizonyítani tudják.

[152] A felperesek rámutattak arra, hogy a testvéreik váratlan halála miatt őket ért megrázkódtatás, az ezzel járó lelki egyensúlyvesztés, majd a gyász feldolgozásának folyamata és az erre fordítódó pszichés energiák önmagukban olyan hátrányt okoztak számukra, amely a sérelemdíj igényüket megalapozza. A valamennyi felperesnél fellépő gyászfolyamatot pedig a pszichológus szakértői vélemény is (27.old 3.pont) egyértelműen alátámasztotta.

[153] Az a körülmény, hogy a pszichológus szakértői vélemény szerint a testvérek esetében a gyász lezajlott és a lelki sebeik behegedtek, nem értékelhető akként, hogy sérelemdíjjal kompenzálható pszichés hátrányokat nem szenvedtek el. A felperesek e körben felhívták a Kúria Pfv.20.449/2017/4. számú határozatának [7] bekezdését.

[154] A felperesek rámutattak, hogy a bírói gyakorlat nem teszi a sérelemdíjra jogosultság feltételévé azt, hogy a hozzátartozók a családtag elvesztését megelőzően közös háztartásban éljenek.

[155] A Kúria BH2020.1.10. számú döntésében kifejtettek szerint a teljes családban éléshez való személyiségi jog által védett, egymást támogató családi köteléken alapuló, szoros érzelmi és bizalmi kapcsolat, a családi kötelékek által nyújtott érzelmi biztonság nemcsak az együtt élő családtagok esetén valósulhat meg, ilyen kötelék időnként fennmaradhat a külön élő szülő és nagykorú gyermeke között is.

[156] A felperesek – jogirodalmi állásponttal alátámasztott – érvelése szerint egy család megfelelő működése esetén a családtag abból történő kiesése szükségképpen hátrányos következményekkel jár még abban az esetben is, ha a keresetet előterjesztő fél testi-lelki egészségében nem következett be változás.

[157] A családtag halála esetén a család addigi egysége felbomlik, a családszerkezet átalakul, az egyes családtagoknak bizonyos esetekben át kell venniük a kieső családtag feladatait, amely értelemszerűen az életvitel bizonyos fokú elnehezedéséhez vezethet. A családtag elvesztése következtében keletkező hiányok vagy többletfeladatok miatt a túlélő hozzátartozók élethelyzete, életminősége romlik, gyakran megszűnik egy várható segítség lehetősége, illetve az idősebb hozzátartozónak számos nehézséggel egyedül kell szembenéznie.

[158] A fenti körülmények mindegyikének bizonyítása nem várható el, a személyiségi jog fenti okból fennálló sérelme önmagában értékelhető.

[159] A fenti, köztudomásúnak tekinthető körülmények pedig nem szűkíthetők le pusztán az aktuálisan együtt élő család keretei közé. Kíváncsú esetben a közeli hozzátartozóknál a családból való kiválás után is érzelmi és többször gazdasági kapcsolat marad fenn: a nagykorú gyermekek számíthatnak szüleik támogatására, idős korukban ők gondoskodnak a szüleikről, és a nagykorú testvérek és azok családtagjai között is fennmaradhat szorosabb, egymás kölcsönös segítségén alapuló kapcsolat, amelynek megszűnése a személy életminőségének romlásával jár. (dr. Pribula László „A köztudomású tények értékelése a hozzátartozói nemvagyonni kártérítés bírói gyakorlatában” Jogtudományi Közlöny 2012/7-8., 288-297. oldal)

[160] A felperesek hangsúlyozták, hogy a néhai testvéreikkel a kapcsolatuk szoros és élő volt, szükség esetén számíthattak egymás segítségére. Mindkét családban jól működő, harmonikus, nagy családi életet éltek, testvérükkel szeretetteli kapcsolatot ápoltak, így fiatal hozzátartozójuk tragikus körülmények közötti és váratlan elvesztése számukra súlyos traumát és lelki szenvedést okozott.

[161] Néhai név2ral való testvéri kapcsolat minőségét nem gyengítette sem szabadságvesztés büntetésének letöltése, sem a külföldi munkavállalása. VII.r.-X.r. felperesek ugyanis őt a börtönben is rendszeresen látogatták, telefonon és levelezéssel is kapcsolatot

tartottak vele. A külföldi munkavállalás alatt pedig a néhai hetente rendszeresen hazajárt, közeli hozzátartozóival kapcsolatot tartott.

[162] Az V.r. felperes utalt arra, hogy a néhaiak halálát megelőző hónapokban velük egy háztartásban élt.

[163] A felperesek kitértek arra, hogy a perben jelentősége van annak, hogy az elhunytak mindketten roma családból származtak. Nem hagyható figyelmen kívül, hogy a romaközösségeket a többgenerációs családmodell tovább élése jellemzi: a roma társadalom alapegysége a nagyszülőkből, felnőtt gyerekeikből, illetve ezek családjából álló csoport, akik ugyan nem egy háztartásban, de szoros közösségben élnek, és a csoport (nemzetség) minden tagja felelősséggel tartozik a másikért.

[164] A roma kultúrában a családi kötelékek és a közösségi összetartozás fontos maradt, még akkor is, ha a családtagok különböző helyeken élnek. A családtagok a mindennapi élet kihívásaiban egymást támogatják, és hangsúlyt fektetnek a családi és kulturális hagyományok ápolására. Mindezekre a modern kommunikációs eszközök lehetőséget is biztosítanak.

[165] A fenti indokok és a perben beszerzett igazságügyi pszichológus szakértői vélemény alapján a felperesek kérték, hogy a másodfokú bíróság - a Pp. 369. § (3) bekezdés d) pontja szerinti felülbírálati jogkör gyakorlása körében - a Pp. 279. § (3) bekezdése és a Ptk. 2:52. § (3) bekezdése helytálló alkalmazásával a III.r.-V.r. és a VII.r.-X.r. felperesek javára 3.500.000,- Ft sérelemdíjat állapítson meg.

[166] A VI.r. felperes a fellebbezésében rámutatott, hogy a részére és az I.r. felperes részére, mint gyermeküket elvesztő édesanyák javára megállapított sérelemdíjak összecszerűségében nincsen belső arányosság.

[167] A kettőjük élethelyzetének pusztán azon különbsége, hogy az I.r. felperes a II.r. felperes gyámjaként annak felneveléséről köteles gondoskodni, ami a I.r. felperes számára a gyászfeldolgozás folyamatát nehezíti, nem indokolja a megítélt sérelemdíjak jelentős összegű, 5.000.000,- Ft-os eltérését az I.r. felperes javára.

[168] A VI.r. felperes hangsúlyozta, hogy a pszichológus szakértői vélemény mindkettőjük tekintetében elhúzódó gyászfolyamatot írt le, ezért - az I.r. felperes javára megállapított 8.000.000,- Ft sérelemdíjból kiindulva - a részére 7.000.000,- Ft sérelemdíj megállapítása indokolt azzal, hogy a már teljesített 500.000,- Ft-ra tekintettel további 6.500.000,- Ft megfizetésére tartott igényt.

[169] A felperesek a perköltségviselést érintő fellebbezésükben elsődlegesen a petitum szerint 497.367Ft+Áfa (az indokolás szerint 746.051,- Ft + áfa) elsőfokú perköltség javukra, mint egyetemleges jogosultak részére való megfizetését kérték; másodlagos kérelmük az 1.658.100,- Ft perköltségben való marasztalásuk mellőzésére irányult.

[170] Az érvelésük szerint a sérelemdíj tekintetében eredményes fellebbezésük esetén a pernyertességük 58%-os mértékű, így a 96.951.495,- Ft pertárgyérték alapulvételével elszámolható 3.108.545,- Ft ügyvédi munkadíjból őket a 58-42%-os pernyertességi-pervesztességi arányra tekintettel 746.051,- Ft + áfa összegű ügyvédi munkadíj illeti meg.

[171] A felperesek a perköltség tekintetében előterjesztett másodlagos fellebbezési kérelmüket a Pp. 83. § (3) bekezdésének alkalmazására alapították.

[172] Álláspontjuk szerint az általuk kártérítés és sérelemdíj címén igényelt összeg nem tekinthető nyilvánvalóan eltúlzottnak, ezért a Pp. 83. § (3) bekezdése alkalmazandó.

[173] E körben hivatkoztak a Szegedi Ítéltábla Pf.20.055/2023/8. és a Pf.20.582/2009/10. számú döntésére, valamint a Fővárosi Ítéltábla Pf.20.698/2021/5., és Pf.20.838/2020/6. számú határozataira.

[174] A felperesek érvelése szerint a felhívott eseti döntések arra engednek következtetni, hogy amennyiben a kártérítés/sérelemdíj összepszerűsége bírói mérlegeléstől függ, úgy nincs meghatározó jelentősége annak, hogy a felperes(ek) a követelt összeghez viszonyítva milyen arányban lett pernyertes, a Pp. 83. § (3) bekezdésének korlátját csak az jelenti, ha a követelés nyilvánvalóan eltúlzott.

[175] A felperesek az ítélet indokolásának kijavítását a Pp. 352. § (1) bekezdése, illetve a Pp. 353. §-a alapján indítványozták a fellebbezésük petitumában foglaltak szerint.

[176] Az ítélet indokolásának a biztonsági öv használatával kapcsolatos kijavítását a 2021. szeptember 13-án kelt, egyesített igazságügyi orvosi-műszaki szakértői vélemény (keresetlevél F/14. 19. old. 18.pont) alapján kérték, amely tartalmazta, hogy „néhai név2, néhai név1 biztonsági öveiket rendeltetésszerűen használták...”

[177] Az V.r. felperes az ítélet indokolásának kijavítását arra hivatkozással kérte, hogy már a kereseti tényállításában, majd személyes meghallgatása során, illetve az igazságügyi pszichológus szakértői vizsgálat alkalmával is akként nyilatkozott, hogy a néhai név1val és néhai név2ral egy háztartásban élt. Ezt támasztja alá tanú1 tanúvallomása is.

[178] A szakvélemény kiegészítésére vonatkozó indítványuk elutasítására tekintettel a felperesek hivatkoztak arra, hogy a Pp. 306. § (3) bekezdésére tekintettel a bizonyítási indítvány előterjesztéséhez nem volt szükséges, hogy Pp.316.§. (1) bekezdés a)-d) pontjaiban írt aggályossági okot jelöljenek meg.

[179] Az indítványuk elutasításával az elsőfokú bíróság a Pp. 307. § (2) bekezdésében rögzített perbeli jogait korlátozta.

Fellebbezési ellenkérelmében

[180] Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását indítványozta a felperesek perköltségben marasztalása mellett.

[181] Az alperes álláspontja szerint az elsőfokú ítélet nem sérti sem a Ptk. 2:52. § (3) bekezdésében, sem a Pp. 279. § (3) bekezdésében foglaltakat.

[182] A felperesek maguk is a Pp. 369. § (3) bekezdés d) pontjára hivatkozva jelölték meg a másodfokú bíróság felülbírálati jogkörét, és a sérelemdíj tárgyában meghozott elsőfokú döntés jogszabálysértés megállapítása nélküli felülmérlegelését kérték.

[183] A III-V.r.és a VII-X.r. felperesek sérelemdíj iránti igényének jogalapja körében az alperes hangsúlyozta, hogy a jogsértés megállapításának nem automatikus következménye a sérelemdíj megállapítása. A sérelemdíj megítéléséhez és annak összegszerűsége meghatározásához az eset összes körülményének mérlegelése, köztük az adott személyt ért hátrányok értékelése szükséges, amelynek mérlegelése arra is vezethet, hogy a jogsértő nem kötelezhető sérelemdíj megfizetésére. (PJD2016.14.)

[184] Az alperes álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helyesen indult ki abból, hogy a hozzátartozó halála önmagában nem alapoz meg sérelemdíj iránti igényt. A hozzátartozói igény teljesítésének feltétele az, hogy a jogosultat a káreseménnyel okozati összefüggésben olyan hátrány érje, amely indokolja a sérelemdíj megállapítását a hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez alkalmas összegben.

[185] A testvér elvesztése esetén tehát a bíróságnak azt kell vizsgálnia, hogy az eset egyedi körülményei megalapozzák-e a követelést.

[186] Az alperes felhívta a Legfelsőbb Bíróság Pfv.III.22.155/2006/5. számú döntését, amely rögzíti, hogy a család integritásához kapcsolódó, személyhez fűződő jog nem értékelhető olyan kiterjesztő módon, hogy az elkülönült, önálló családban élő felnőtt is nem vagyoni kártérítési igényt érvényesíthetne testvére elvesztése miatt.

[187] Az alperes hivatkozott a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.554/2007/7. számú ítéletére, amelyben az ítéltábla akként foglalt állást, hogy az elhunyt nemvagyoni kártérítést igénylő hozzátartozói számára a velük nem egy háztartásban élő, nagykorú, az év jelentős részében külföldön tartózkodó testvérük elvesztése nem jelentett olyan súlyos vagyoni érdeksérelemet, amely nemvagyoni kártérítés megfizetését indokolná.

[188] A III-V., valamint a VII-X.r. felperesek sérelemdíj iránti igényének összegszerűsége körében az alperes rámutatott, hogy a felperesek a szakértői megállapításokra tekintettel a sérelemdíj iránti igényüket 3.500.000,- Ft-ra leszállították, amelyből az a következtetés vonható le, hogy a sérelemdíjat igénylő testvérek számára a testvérük elvesztése nem jelentett - a személyes körülményeikre, és életminőségükre kiható - olyan súlyos nemvagyoni érdeksérelemet, mint amilyenre még a keresetükben hivatkoztak.

[189] Az alperes hangsúlyozta, hogy a sérelemdíjösszege tekintetében abból kell kiindulni, hogy a pszichológus szakértői vélemény alapján a gyászreakció a szokásos mértékben lezajlott, a felperesek a testvéreik elvesztését feldolgozták. A felperesek életminősége a baleset és a néhaiak elvesztése okán lényegileg nem változott meg, és életvitelük az I.r.- II-VI.r. felperes kivételével nem nehezült el.

[190] Az összegezés körében értékelni kell az egyes felpereseknek a néhaiakkal való kapcsolattartásának mélységét, és a személyes körülményeik, így pl. a távolságból eredő korlátok, és az életkori sajátosságok szerepét.

[191] Ennek körében értékelendő, hogy néhai név2 a szabadságvesztés büntetése közel négy és fél éves végrehajtása miatt, majd pedig a külföldi munkavállalása miatt a testvérei mindennapi életében nem vett részt. A szabadulását követően hétvégi hazalátogatásai alkalmával az idejét elsősorban gyermekével és annak édesanyjával töltötte a közös otthonukban.

[192] A IX.r. felperes és a néhai közötti nyolc év korkülönbségből eredően az érdeklődési körük, a problémáik különbözőek voltak. A X.r. felperes pedig a baleset bekövetkeztekor mindössze 11-12 éves volt, így a néhaival való kapcsolata a szabadságvesztés büntetés, valamint a külföldi munkavégzés időtartamára tekintettel is elenyésző volt.

[193] Néhai név1 édestestvéreivel való kapcsolata intenzitása tekintetében értékelendő, hogy a III.r. felperesnek munkahelye és hét gyermeke van, akikkel önálló, közös háztartásban él. A IV.r. felperes maga is önálló családban él, két gyermeket nevel. A gyermeknevelés és a munkavégzés a III.r.-IV.r. felperesek napjait teljes körűen igénybe vette és veszi jelenleg is, így a testvérükkel való időtöltés csak eseti jelleggel valósulhatott meg.

[194] A IV.r. felperes és néhai név1 között is jelentős, hét éves korkülönbség van, amely alapján feltételezhető, hogy az érdeklődési körük, a problémáik is különbözőek, ezért a kapcsolattartás a mindennapokban nem lehetett jellemző.

[195] Az V.r. felperes tekintetében nem bizonyított, hogy mennyi időn keresztül élt együtt a testvéreivel. Az ő esetében értékelendő, hogy komoly szenvedélybetegsége a hozzátartozóival való kapcsolatra, köztük néhai név1-val való kapcsolatára is negatívan nyomta rá a bélyegét.

[196] Az alperes álláspontja szerint - néhai név2 50%-os közrehatására tekintettel - a felperesek sérelemdíj jogcímén fenntartott igénye személyenként legfeljebb 1.500.000,- Ft-ban állapítható meg.

[197] Az alperes érvelése szerint az I.r. és VI.r. felperesek javára megállapított sérelemdíjak számszaki különbségét alátámasztja az I.r. felperesre háruló szülői szerepvállalásból, és a gyámságból eredő többletterhek, a nagyszülői lét megélésének elvesztése, valamint a gyászfolyamatának összetettsége is.

[198] Az VI.r. felperes javára megítélendő sérelemdíj összegét annak figyelembevételével kell mérlegelni, hogy néhai név² a szabadságvesztés büntetésének letöltése, majd pedig külföldi munkavállalása miatt a VI.r. felperessel nem tudott olyan szoros és rendszeres kapcsolatot fenntartani, mint az egymás mindennapjaiban is aktívan résztvevő I.r. felperes és gyermeke. A fenti szempontok alapján az elsőfokú bíróság helytállóan mérlegelte a VI.r. felperes javára megállapított sérelemdíj összegét, figyelemmel arra, hogy annak meghatározása során a néhai név² terhére megállapított 50%-os mértékű károsult közrehatás is értékelendő.

[199] A perköltség körében előterjesztett fellebbezésére tekintettel az alperes rámutatott, hogy a felperesek kereseti követelése nyilvánvalóan eltúlzott volt, ezért a Pp. 83. § (3) bekezdésének alkalmazása nem indokolt.

[200] Az elsőfokú ítélet indokolására vonatkozó fellebbezéssel összefüggésben az alperes kiemelte, hogy elsőfokú bíróság felperesek által sérelmezett megállapításai helytállóak, és a rendelkezésre álló peradatok alátámasztják azokat.

[201] Az alperes álláspontja szerint a szakértői vélemény kiegészítésére vonatkozó felperesi indítvány elutasítása indokolt volt, ugyanis önmagában az, hogy a felperesek a szakértő szakmai kérdésekben foglalt álláspontját nem fogadják el további szakértői bizonyítás elrendelésére nem ad alapot. A felperesek észrevételeiket nem a Pp. rendelkezéseinek megfelelően terjesztették elő, a Pp. 307. § (2) bekezdésére való hivatkozásuk nem megalapozott.

A másodfokú döntés indokai

[202] A III.r., IV.r., V.r. és VI.r., VII.r., VIII.r., IX.r., X.r. felperesek fellebbezése részben megalapozott.

[203] Az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezési kérelem és az ellenkérelem korlátai között felülvizsgálva (Pp. 370. § (1) bekezdés) az ítéltábla megállapította, hogy a törvényszék a bizonyítási eljárást teljes körűen lefolytatta, az ennek alapján felállított tényállást azonban az ítéltábla a rendelkezésre álló peradatok alapján - figyelemmel a felperesek ezirányú fellebbezési kérelmére is –, a Pp. 369.§. (3) bekezdés a) pontja alapján azzal egészíti ki, hogy az V.r. felperes a néhai név² és néhai név¹ halálát megelőző hónapokban velük együtt, a néhaiak által bérelt helységi lakásban élt.

[204] A fenti tény nemcsak az V.r. felperes által a keresetlevélben (17.old. 3.bek.) és az elsőfokú eljárásban személyesen előadottak (27.jv. 6.old. 7.bek), hanem a pszichológus szakértői vizsgálat során elmondottak (szakvélemény 17.old.) és tanúl tanúvallomása is alátámasztja. (37.jkv. 5.old. 7.bek)

[205] A fentiek szerint kiegészített tényállás alapján az ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság téves jogi következtetést levonva utasította el a III., IV., V. és VII., VIII.,

IX., X.r. felperesek sérelemdíj iránt előterjesztett kereseti kérelmét, és indokolatlanul alacsony összegben határozta meg a VI.r. felperesnek járó sérelemdíj összegét.

[206] Az elsőfokú bíróság helyesen indult ki abból, hogy a bírói gyakorlat kimunkálta az rPtk. 75. §-a, majd a Ptk. 2:42. §-a védelme alatt álló, a törvényben nem nevesített személyiségi jogként a teljes családban élés jogát, amely biztosítja az egyénnek a társadalmi lét alapegységéhez, azaz a vérségi köteléken, érzelmi kötődésen, egymás segítségén alapuló, és az egyén boldogulását támogató mikroközösséghez, a családhoz való tartozásának lehetőségét (jogát), és a családi léthez, mint életformához való jogosultságát.

[207] Valamely családtag – sokszor váratlan és/vagy időelőtti – elvesztése esetén az elszenvedett érzelmi veszteségen, és a gyászfeldolgozáshoz elhasznált pszichés energiák elvesztésén túl a hozzátartozók személyiségi jogséremléme abban nyilvánul meg, hogy a korábban jól működő család egysége megbomlik, az elvesztett családtag érzelmi és funkcionális űrt hagy maga után, a túlélő családtagok a családon belüli szerepüket (gyerek, szülő, testvér) nem tudják megélni, és a család a maga érzelmi és egzisztenciális biztonságát nyújtó küldetését nem tudja betölteni.

[208] Helytálló az elsőfokú bíróság azon, általános érvényű, - és a fellebbezési érveléssel is összhangban álló - álláspontja, miszerint a legszorosabb rokoni kötelékek esetén (szülő, gyermek elvesztése) a személyiségi jog sérelmét vélelmezni kell (Kúria Pfv.22.025/2018/5., Pfv. 21.130/2017/7.), ugyanakkor a hozzátartozói viszony – különösen távolabbi rokonoknál – önmagában nem alapozza meg a személyiségi jog sérelmét.

[209] A Ptk. 2:52. § (3) bekezdése értelmében az egyedi esetekben nem mellőzhető annak vizsgálata, hogy a káresemény (családtag elhalálozása) milyen hatással volt az adott család szerkezetének, funkcióinak alakulására, az érintett családtagok életvitelének, életminőségének alakulására, az érzelmi és lelki életükre, a személyiségfejlődésükre.

[210] Az ítéltábla kiemeli, hogy a teljes családban élés jogának sérelme és annak súlya megítélése szempontjából a jelen esetben jelentősége van annak, hogy a néhaiak a testvéreket és leszármazóikat is magában foglaló „nagycsalád” tagjaiként éltek. A felperesek ezt alátámasztó, egybehangzó tényelőadásán túl az érintettek egymást támogató, „nagycsaládi” életformájának bizonyítéka a gyermekük, illetve testvérük elvesztése miatti gyász együttes, közösségben való feldolgozásának több hetes folyamata; de a válságos helyzetben segítő, biztonságot adó (nagy)családi működés jelenik meg a nagy felelősséggel járó szülő szerep nagyszülő (I.r. felperes) részéről való felvállalásában is.

[211] A nagyfokú érzelmi és egzisztenciális biztonságot nyújtó, teljes „nagycsalád” egységéhez az annak oszlopául szolgáló vertikális (szülő-gyerek) kötelékek mellett a horizontális (testvéri, féltestvéri) kötelékek is szervesen hozzátartoznak.

[212] A stabil, szoros, felnőtt testvéri kapcsolatok – akár nagycsaládon belül, akár anélkül megélve – a közös háztartás és napi/heti rendszerességű kapcsolattartás nélkül is olyan érzelmi és egzisztenciális biztonságot nyújtanak, - vagy életszakaszonként más-más

intenzitással, de nyújthatnak -, amelyben a testvérek kölcsönösen, minden élethelyzetben számíthatnak egymásra.

[213] A szenvedélybetegséggel küzdő V.r. felperesnek a néhaiak háztartásába való átmeneti befogadása nemcsak a néhai és az V.r. felperes közti, a fentiek szerinti szoros, biztonságot adó testvéri kötelék bizonyítéka, hanem azon túlmutatva, az egyes élethelyzetekben a családtagoknak támaszt adó nagycsaládi működési forma megjelenése is.

[214] A felperesek és a néhaiak közti élő, működő testvéri kapcsolatokat a pszichológus szakértői vélemény is alátámasztotta.

[215] A gyászfeldolgozás folyamata a III., IV., V. és a VII., VIII., IX., X.r. felperesek részéről lezajlott, azonban közeli hozzátartozójuk (néhai név² és néhai név¹) váratlan, korai, nem természetes módon történő elvesztése, az életen át tartó testvéri kapcsolat lehetőségének, és a testvér léte adta biztonságnak a végleges elvesztése, valamint a mindannyiukat magában foglaló nagycsalád - korábbi formában való - működésének végleges megghiúsulása számukra nem pótolható veszteséget, súlyos hátrányt okozott.

[216] A kifejtettek miatt a III., IV., V. és a VII., VIII., IX., X.r. felperesek teljes családban éléshez fűződő személyiségi jogának sérelme, ezáltal sérelemdíj igényük jogalapja megállapítható.

[217] Az ítéltábla a közeli hozzátartozók által elszenvedett személyiségi jogi sérelem kompenzálásához szükséges és egyben elegendő sérelemdíj összegének mérlegelése során értékelte, hogy - az V.r. felperes kivételével – a testvérek nem éltek közös háztartásban.

[218] A káresemény okozta jogsértésnek a családtagok életminőségére gyakorolt hatása és az őket ért hátrány megítélése tekintetében a közös háztartás megvalósulása vagy annak hiánya jelentős, de nem kizárólagos mérlegelési szempont; emellett döntő jelentősége a teljes család érzelmi és funkcionális egységének és annak van, hogy a hozzátartozó halála a teljes család egységét, érzelmi egyensúlyát, egzisztenciális biztonságát mennyiben bontja meg, és funkcionális működését mennyiben hátráltatja.

[219] A sérelemdíj meghatározása során – a fenti szempontok mellett – az ítéltábla figyelembe vette, hogy a gyászfeldolgozás folyamata befejeződött, a testvér elvesztésével összefüggő, kóros pszichés tünetek – a túlélők esetében - nem maradtak fenn.

[220] Az ítéltábla a kifejtettek alapulvételével - tekintettel a néhaiak terhére a törvényszék által helyesen megállapított, nem fellebbezett, és a Ptk. 6:539. § (1) bekezdésén alapuló 50%-os közrehatásra is - a III.r., IV.r., V.r. és a VII.r., VIII.r., IX.r., X.r. felperesek javára a személyenként 1.500.000.- forint összegű sérelemdíjat állapított meg.

[221] Megalapozottan érvel a VI.r. felperes azzal, hogy a javára és az I.r. felperes javára megítélt sérelemdíj összegszerűsége közti markáns különbségtétel nem indokolt.

[222] Kétségtelen, hogy az I.r. felperest terhelő gyámi kötelezettségből eredő többletteleher, saját gyászfeldolgozásának háttérbe szorulása, és nagyszülői státusza megélésének megghiúsulása miatt az általa elszenvedett személyiségi jogi sérelem a VI.r. felpereshez viszonyítva magasabb összegű sérelemdíjjal kompenzálható.

[223] A sérelemdíj összege mérlegelésénél azonban abból kell kiindulni, hogy mindkét édesanya köztudomásúan az egyik legsúlyosabb hátrányt szenvedte el: szeretett, pótolhatatlan gyermeküket veszítették el. A pszichológus szakértői vélemény alátámasztotta, hogy mindketten elhúzóódó gyászfolyamatot élnek át, amely jelenleg sem zárult le.

[224] A fentiekből következően az ítéltábla a VI.r. felperes javára megállapított 3.000.000.- forint sérelemdíj összegét - figyelemmel a néhai terhére megállapított (50%-os) közrehatásra is - , 5.000.000,- Ft-ra emelte fel, amely összegbe az alperes által már teljesített 500.000,- Ft-ot beszámította.

[225] Ennek alapján az alperes a VI.r. felperes részére 4.500.000.-Ft sérelemdíj megfizetésére köteles.

[226] A felperesek az elsőfokú ítélet indokolását a Pp. 352. § (1) bekezdés és 353. § alapján három állítás tekintetében kérték kijavítani.

[227] Az V.r. felperes néhai név2ral és néhai név1val való egyúttlakása megvalósulását az ítéltábla – a tényállást e körben módosítva – a fentiekben kifejtettek szerint megállapította.

[228] A nyergesvontató bal forgalmi sávba való áttérésének időpontját (20 szekundum helyett 5 szekundum) az elsőfokú bíróság a P.20.132/2022/129. számú végzésével már kijavította.

[229] Az ítéltábla egyetértett a törvényszék azon álláspontjával, hogy a biztonsági öv néhai név2 általi használata vagy annak hiánya a perben rendelkezésre álló, ellentmondásos peradatok alapján nem állapítható meg. A fellebbezésben hivatkozott NSZKK helységői Intézete 2021. szeptember 13-án kelt egyesített igazságügyi orvos-műszaki szakértői vélemény (keresetlevél F/14., 19. oldal 18. pont) azt tartalmazza, hogy a néhaiak a biztonsági öveiket rendeltetésszerűen használták, azonban az igazságügyi orvosszakértői boncolás jegyzőkönyve azt a megállapítást teszi, hogy néhai név2 testén a biztonsági öv használatára utaló sérülések, nyomok nem láthatók (keresetlevél F/13., 7.old.).

[230] Az elsőfokú ítélet indokolásának megváltoztatása ez okból nem indokolt.

[231] Az ítéltábla utal arra, hogy az elsőfokú bíróság a biztonsági öv hiányát néhai név2 közrehatásának mértéke megállapítása során nem vette figyelembe, így ezen ítéleti megállapítás a kártérítés és sérelemdíj összegének meghatározása során nem bír relevanciával.

[232] Alapítanul sérelmezik a felperesek az igazságügyi orvos-műszaki szakértői vélemény kiegészítésére irányuló indítvány elutasítását, és a Pp. 307. § (2) bekezdésében írt jogaik korlátozását.

[233] A felperesek ugyanis még a fellebbezésükben sem fogalmaztak meg olyan, a szakvélemény valamely ellentmondásának tisztázására irányuló, és a szakértő által megválaszolandó kérdést, amelytől őket a bizonyítási indítvány elutasítása elzárta. Ezért a Pp. 307. § (2) bekezdésében foglaltak megsértése az elsőfokú bíróság terhére nem róható.

[234] A felpereseknek a Pp. 83. § (3) bekezdésének alkalmazására vonatkozó érvelését az ítéltábla azért nem fogadta el, mivel a 96.951.495,- Ft-os pertárgyértékű követelésük nyilvánvalóan eltúlzottnak tekintendő, a kereseti kérelmük ugyanis alig 50%-os mértékben lett megalapozott.

[235] A fentiekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének megfellebbezett rendelkezéseit a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján - a rendelkező részben írtak szerint - részben megváltoztatta.

[236] A felperesek fellebbezése részben eredményre vezetett, ezért a pernyertesség-pervesztesség elsőfokú eljárásban megállapított 29%-os mértéke megközelítőleg 50-50%-ra módosult.

[237] Az ítéltábla a feljegyzett 1.500.000,- Ft-os elsőfokú eljárási illeték és 941.780,- Ft összegű szakértői díj viseléséről a Pp. 83. § (2) bekezdése alapján a fenti pernyertességi aránynak megfelelően rendelkezett akként, hogy a felperesek személyes költségmentességére tekintettel a terhükre eső 470.890,- Ft szakértői díjat és 750.000,- Ft elsőfokú eljárási illetéket a Pp. 101. § (1) és 102. § (1), (6) bekezdései alapján az állam viseli, míg a fennmaradó szakértői díj és illeték állam javára való megfizetésére az alperes köteles.

[238] A Pp. 83. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú eljárásban felmerült egyéb költségeiket a felek maguk viselik.

[239] A felperesek fellebbezési pertárgyértéke 30.158.100,- Ft volt, a fellebbezésük 14.158.100,- Ft erejéig, azaz közel 50%-ban vezetett eredményre. A feljegyzett 2.412.640,- Ft fellebbezési illetékből a felperesekre eső 1.206.320,- Ft illeték – a fentiekben már felhívott jogszabályi rendelkezések alapján – az állam terhén marad, míg a további 1.206.320,- Ft fellebbezési illeték megfizetésére az alperes köteles az állam javára azzal, hogy a felek a másodfokú eljárásban ezt meghaladóan felmerült költségeiket maguk viselik.

Győr, 2024. október 16.

Dr.Maurer Ádám s.k.
a tanács elnöke

Dr.Sarmon Hedvig s.k.
előadó bíró

Dr.Zsitva Ágnes s.k.
bíró